
OHJAUSSUUNNITELMA

Yksikön johtaja hyväksyi ohjaussuunnitelman päätöksellään 17.11.2015. Tiedekuntamuutokseen liittyviä päivityksiä tehty 24.8.2017.

Viestintätieteiden tiedekunta

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelmat

1. Periaatteet ja tavoitteet

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelmien ohjaussuunnitelma perustuu opetusneuvoston 3.10.2011 antamaan linjaukseen opintojen ohjauksesta Tampereen yliopistossa [i], tutkinto-ohjelmien ohjaussuunnitelmien laadinnasta annettuun ohjeeseen ja koulutukseen syksyllä 2012 (ks. liite 1) [ii] sekä opintopsykologi Taija Tuomisen päivittämiin HOPS-prosessin tavoitteisiin keväältä 2014 (ks. liite 2). Suunnitelman ovat yhdessä koostaneet yksikön kahdeksan ohjausvastaavaa, ja se täydentää osaltaan yksikön toimintakäsikirjassa esiteltyjä toimintaperiaatteita.

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelmissa opintojen ohjauksen periaate on opiskelijan ohjaaminen ja tukeminen hänen koko opintokaarensa ajan. Sanna Vehviläisen *Ohjaustyön oppaan* mukaan (Gaudeamus 2014) ohjaus on yhteisöllistä toimintaa, jolla ”tuetaan ja edistetään ohjattavan oppimis-, kasvu-, työ- tai ongelmanratkaisuprosesseja sellaisilla keinoilla, että ohjattavan toimijuus vahvistuu” (s. 12). Pedagogisen määritelmän taustalla on ensinnäkin kysymys siitä, *mihin* ohjaus kohdistuu, toiseksi siitä, *ketkä* ovat ohjauksen toimijoita ja kolmanneksi siitä, *miten* ja millä keinoin ohjataan. Näin ollen ohjauksen voi ymmärtää prosessina, joka perustuu ohjaajan ja ohjattavan välisen kumppanuuden, dialogisuuden ja läpinäkyvyyden periaatteisiin (*Ohjaustyön opas*). Ohjaussuunnitelmaa laatiessamme olemme huomioineet näiden periaatteiden toteutumisen tiedekunta- ja tutkinto-ohjelmakohtaisilla tasoilla.

Ohjaussuunnitelmadokumentti koostuu neljästä osiosta: 1) periaatteet ja tavoitteet, 2) yhteiset resurssit ja käytänteet, 3) arviointi ja kehittäminen ja 4) tutkinto-ohjelmakohtainen ohjaussuunnitelma. Toisessa osiossa osoitetaan ohjauksen eri osa-alueista vastuussa olevat tiedekunnan opintopalveluiden henkilökunnan jäsenet ja määritellään kaikille tutkinto-ohjelmille yhteiset ohjauskäytänteet. Kolmannessa osiossa arvioidaan ohjausjärjestelmän tulevia kehittämistarpeita ja neljäs osio koostuu tutkinto-ohjelmakohtaisista ohjaussuunnitelmista sisältäen ohjelmien erityiset ohjauskeinot- ja käytänteet.

2. Yhteiset resurssit ja käytänteet

Opintopalveluiden henkilökuntaan kuuluvat **opintopäällikkö** ja **opintokoordinaattorit** ovat tiedekuntatason tärkein resurssi järjestelmällisen ohjauksen toteuttamisessa. Opintopäällikkö ohjaa

opiskelijoita erityisesti tutkintorakenteen osalta kuten myös valmistumiseen ja muualla kotimaassa suoritettujen opintojen hyväksilukuun liittyvissä asioissa. Opintokoordinaattorit ohjaavat tutkinto-ohjelmien omissa opintokäytänteissä kuten opintokokonaisuuksien suorittamisessa, kokonaismerkinnöissä, opintojen yhteensovittamisessa, opintojen hyväksiluvussa. He myös tiedottavat ajankohtaisista opintoasioista. **Kansainvälisten asioiden koordinaattori** ohjaa mm. vaihto-opiskeluun ja ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukuun liittyvissä asioissa. Tämän lisäksi **opintos sihteeri** antaa yleistä opintoneuvontaa ja ohjaa valmistumiseen liittyvissä kysymyksissä. Tutkinto-ohjelmien toimijoiden eli **ohjausvastaavien, HOPS-opettajien, tutkinto-ohjelmavastaavien, opiskelijatuutoreiden ja aineenopettajakoulutuksen vastuuhenkilöiden** tehtävänkuvat on kuvattu tutkinto-ohjelmakohtaisissa ohjaussuunnitelmissa. Tiedekunnan eri ohjaustoimijat pitävät myös yhteyttä yliopistotason ohjaustoimijoihin. Näihin kuuluvat ohjausvastaavien toimintaa yliopiston laajuisesti koordinoiva **opintopsykologi, saavutettavuusyhteyshenkilö** sekä **työelämäpalveluiden henkilökunta**.

Tämän ohjaussuunnitelman ensimmäinen versio hyväksyttiin syksyllä 2013. Tuolloin entisen kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikön ohjausvastaavat sopivat yhteisistä ohjauksikäytänteistä, joiden mukaan jokaisessa tutkinto-ohjelmassa käydään kolme henkilökohtaista HOPS-keskustelua opintokaaren eri vaiheissa. Näistä ensimmäinen käydään pakollisten orientoivien opintojen yhteydessä, toinen ennen kandidaatintutkintoon sisältyvää seminaaria tai sen yhteydessä ja kolmas ennen maisteriopintojen seminaaria tai sen yhteydessä. HOPS-opettaja ja opiskelija sopivat yhdessä keskustelujen käymistavoista.

26.10.2015 julkaistu [HOPS-opettajan opas](#) löytyy yliopiston henkilökunnan sisäisiltä sivuilta.

Tämän lisäksi tiedekunta on sittemmin ottanut käyttöön yhteisen kurssipalautejärjestelmän, jonka tarkoituksena on opiskelijoiden osallistaminen opetuksen kehittämiseen ja opetussuunnitelmatyön läpinäkyväksi tekemiseen. Kurssipalautejärjestelmä noudattaa kansainvälisen PDCA-kehityssyklin toimintaperiaatteita. [iii] Tiedekunta on myös ottanut käyttöön yhteisen pro gradu -tutkielman työskentelysuunnitelman. Kaikki opinnäytteitä koskevat ohjeet on koottu kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelmia koskevaan [opinnäyteohjeeseen](#). Tutkinto-ohjelmien erityiset ohjauskeinot- ja käytänteet on kuvattu niiden omissa ohjaussuunnitelmissa.

3. Arviointi ja kehittäminen

Ohjausvastaavat jatkavat ohjaustoiminnan kehittämistä ja keskustelun virittämistä ajankohtaisista ohjausaiheista. Tutkinto-ohjelmakohtaiset ohjaussuunnitelmat sisältävät tietoa tutkinto-ohjelmien omista erityisistä ohjaustoiminnan kehittämiskohteista. Tiedekuntatasolla näihin kohteisiin kuuluvat tutkielmien ohjaukseen liittyvien ongelmatapausten ratkaisutavat, HOPS-opettajien koulutuksen edistäminen laaja-alaisissa tutkinto-ohjelmissa, AHOT-käytänteiden kehittäminen ja yhteisen kurssipalautejärjestelmän toiminnan monitorointi ja tulosten hyödyntäminen.

Ohjaussuunnitelma tarkistetaan opetussuunnitelmakauden vaihtuessa ja muutenkin tarpeen mukaan. Päivittämisestä ovat vastuussa ohjausvastaavat, ja tutkinto-ohjelmien henkilökunnat tai OPS-työryhmät hyväksyvät muutokset kokouksessaan. Muutokset yhteiseen dokumenttiin hyväksyy viime kädessä dekaani.

4. Tutkinto-ohjelmakohtainen ohjaussuunnitelma

SUOMEN KIELEN TUTKINTO-OHJELMA

1. Periaatteet ja tavoitteet

Suomen kielen tutkinto-ohjelmassa opintojen ohjauksen periaate on opiskelijan opinnoissa ohjaaminen ja tukeminen hänen koko opintokaarensa ajan. Ohjausta annetaan opintojen kaikissa vaiheissa perusopinnoista syventäviin opintoihin ja mahdollisiin tohtoriopintoihin. Tämän ohjaussuunnitelman tavoite on määrittellä ne resurssit ja käytänteet, jotka mahdollistavat ohjauksen järjestelmällisen toteuttamisen aina maisterin tutkinnon suorittamiseen saakka. [Tohtoriopintojen ohjaamisen käytänteet](#) on määritelty Opiskelun oppaassa erikseen.

Suomen kielen tutkinto-ohjelman ohjaussuunnitelma koostuu neljästä osiosta: 1) periaatteet ja tavoitteet, 2) resurssit ja työnjako, 3) keinot ja käytänteet ja 4) arviointi ja kehittäminen. Osiossa 2 osoitetaan ohjauksen eri osa-alueista ensisijaisesti vastuussa olevat tutkinto-ohjelman ja opintopalveluiden henkilökunnan jäsenet, osiossa 3 määrittellään ohjaukseen soveltuvat keinot ja käytänteet opintokaaren eri vaiheissa ja osiossa 4 arvioidaan ohjausjärjestelmän tulevia kehittämistarpeita.

2. Resurssit ja työnjako

Tutkinto-ohjelmavastaavalla on strateginen kokonaisvastuu ohjauksesta, opetussuunnitelmatyöstä ja tutkinto-ohjelman pedagogisesta kehittämisestä. Hän huolehtii siitä, että ohjaukseen käytettävät resurssit ovat riittävät ja että ohjaustehtävät huomioidaan työsuunnitelmissa. Tutkinto-ohjelmavastaavalla on myös tärkeä rooli HOPS-ohjauksessa erityisesti maisteriopinnoissa.

Ohjausvastaava on tutkinto-ohjelman yhteyshenkilö kaikissa ohjaukseen liittyvissä asioissa. Ohjausvastaavan kolme vastuutehtävää ovat 1) tutkinto-ohjelman pedagoginen kehittäminen, 2) HOPS-opettajien toiminnan tukeminen ja koordinointi ja 3) yleinen ohjausneuvonta. Pedagogiseen kehittämiseen kuuluvat ohjausasioista tiedottaminen ja keskustelun virittäminen, opetussuunnitelmatyöhön ja ohjauskoulutukseen osallistuminen, opiskelijapalautekäytänteiden edistäminen sekä tutkinto-ohjelman ohjaussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen. Ohjausvastaavaan voi ottaa yhteyttä kaikissa ohjaukseen liittyvissä asioissa, ja hänen vastuullaan on osoittaa asia tarvittaessa jatkokäsittelyyn. Ohjausvastaavan tehtäviin kuuluu myös mahdollisten ohjausta koskevien ongelma- ja riitatilanteiden ensi vaiheen neuvonta ja sovittelu.

Ohjausvastaava tukee ja koordinoi **HOPS-opettajien** toimintaa. HOPS-opettajat ohjaavat omien opiskelijoidensa opintojen suunnittelua: he käyvät opiskelijoiden kanssa henkilökohtaiset ohjauskeskustelut, joissa perusteella opiskelijat laativat ja päivittävät henkilökohtaiset opintosuunnitelmansa. Tätä prosessia kuvataan tarkemmin osiossa 3.

Muita tutkinto-ohjelman ohjaustoimijoita ovat **opiskelijatuutorit** ja **aineenopettajakoulutuksen vastuuhenkilö**. Tiedekuntatasolla ohjausprosessia tukevat opintopalveluiden puolesta

opintopäällikkö, opintokoordinaattori, kansainvälisten asioiden koordinaattori ja opintosihteeri.

Tutkinto-ohjelmavastaava huolehtii siitä, että ohjaukseen on käytettävissä riittävät resurssit ja että ohjaustehtävät on otettu huomioon työsuunnitelmissa. Opiskelijatuutorit tutustuttavat uudet opiskelijat yliopistoon ja yliopistoyhteisöön sekä antavat opintojen alkuvaiheen käytännön neuvontaa. Aineenopettajakoulutuksen vastuuhenkilö ohjaa tutkinto-ohjelman opiskelijoita opettajakoulutukseen liittyvissä asioissa ja neuvottelee niistä yhteistyössä aineenopettajan pedagogisista opinnoista vastaavien henkilöiden kanssa. Pedagogisista opinnoista vastaa kasvatustieteiden tiedekunta. Opintopäällikön, opintokoordinaattorin, kansainvälisistä asioista vastaavan opintokoordinaattorin ja opintosihteerin sekä yliopistotason toimijoiden (**opintopsykologi, saavutettavuusyhteyshenkilö, työelämäpalveluiden henkilökunta**) tehtävät on kuvattu tarkemmin tämän ohjaussuunnitelman toisessa osiossa.

3. Keinot ja käytänteet

Uusille suomen kielen tutkinto-ohjelman opiskelijoille lähetetään ennen lukuvuoden alkua tervetulkirje, jossa kerrotaan, miten ensimmäiseen opiskeluvuoteen kannattaa valmistautua ja miten opintojen aloitus käytännössä tapahtuu. Tutkinto-ohjelman henkilökunta järjestää lukuvuoden alussa uusille opiskelijoille tervetuloilaisuuden, jossa opintojen kulkua käsitellään tarkemmin. Tutkinto-ohjelman ohjausvastaava pohtii edellisenä keväänä yhdessä ainejärjestö Kopulan ja opiskelijatuutorien kanssa, miten opiskelun aloitukseen liittyvää kitkaa voitaisiin mahdollisuuksien mukaan helpottaa. Uudet opiskelijat jaetaan syksyllä opiskelijatuutorien ohjaamiin pienryhmiin, joissa opintojen aloitukseen liittyviä käytännön kysymyksiä on mahdollista käsitellä sekä vertaistuen avulla että hiukan pidemmälle ehtineen opiskelijan ohjauksessa.

Opiskelija voi erityisin perustein hakea ja saada erityisjärjestelyitä opintojen saavutettavuuden turvaamiseksi. Erityisiä perusteita voivat olla mm. kuulovamma, näkövamma tai muu aistivamma, lukihäiriö, paniikkihäiriö, keskittymishäiriö tai Asperger-oireyhtymä. Erityisjärjestelyistä voi tiedustella lisää [saavutettavuusyhteyshenkilöltä](#).

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelmien yhteisten periaatteiden mukaan opintojen kuluessa käydään kolme henkilökohtaista HOPS-ohjauskeskustelua. Näistä ensimmäinen käydään orientoivien opintojen osana ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä, seuraava aineopintojen seminaarin yhteydessä ja kolmas syventävien opintojen alkupuolella. Näiden lisäksi orientoiviin opintoihin kuuluu ensimmäisen vuoden syksyllä perusopintojen HOPS-opettajan kanssa käytävä ryhmäkeskustelu.

Ensimmäisen opiskeluvuoden keskusteluissa tavoitteena on paitsi laatia kullekin henkilökohtainen opintosuunnitelma myös luoda selvä kontakti opettajaan. Tarkoitus on, että kynnys hakeutua oman HOPS-opettajan puheille on matala. Toisen vuoden opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta osallistua vapaaehtoiseen yksilökeskusteluun.

Aineopintoihin tultaessa ohjausvastuu siirtyy perusopintojen HOPS-opettajalta aineopintojen seminaarin pitäjälle ja tältä edelleen syventävien opintojen seminaarin pitäjälle. Aineopinnoissa ohjauskeskustelu käydään seminaarin alussa. Syventävissä opinnoissa ohjauskeskustelu käydään opintojakson SUOS2 yhteydessä. Tällöin opiskelija myös keskustele ohjaavan opettajan kanssa

ensimmäisen kerran tutkielmansa aiheesta. Opintojen loppupuolen HOPS-ohjaus on siis kytketty yhteen opinnäytteen ohjauksen kanssa.

Opinnäytteiden ohjaus kytkeytyy aine- ja syventävien opintojen seminaareihin. Tarkoitus on, että opinnäyte valmistuu seminaarin aikana tai pian sen jälkeen. Kiinteä yhteys opinnäytteen ohjaajaan jatkuu tutkielman valmistumiseen asti, vaikka seminaari olisi jo päättynyt. Ohjauksesta laaditaan ohjaajan kanssa erillinen pro gradu -tutkielman työskentelysuunnitelma, jonka malli on yhteinen kaikille kieli-, käänös- ja kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelmille.

4. Arviointi ja kehittäminen

Kursseilta kerätään opiskelijapalautetta tiedekunnan palautejärjestelmän periaatteiden mukaisesti. Seminaarien yhteydessä opiskelijoilta kerätään ryhmäpalaute siihenastisista kandidaatti- ja maisteriopinnoista, jotta voidaan arvioida opetussuunnitelman ja -käytänteiden toimivuutta.

Kukin opettaja käyttää saamaansa palautetta oman opetuksensa suunnitteluun. Saadusta palautteesta ja siihen reagoimisesta keskustellaan tutkinto-ohjelman kokouksessa. Lukuvuoden päätteeksi järjestetään palautepäivä, jossa yhdessä opiskelijoiden kanssa käsitellään lukuvuoden aikana kerättyä palautetta ja pohditaan toimia, joihin palautteen perusteella on syytä ryhtyä.

Ohjausvastaava kutsuu vähintään kerran vuodessa koolle tutkinto-ohjelman yhteisen HOPS-opettajien tapaamisen, jossa opettajat voivat keskustella kokemuksistaan ja jakaa hyviä ohjauskäytänteitä. Tapaamisissa voidaan muun muassa pohtia, miten parhaiten tuetaan ja ohjataan niitä opiskelijoita, jotka eivät syystä tai toisesta osallistu ajallaan seminaareihin tai joiden opinnot muuten viivästyvät.

Tutkinto-ohjelman ohjaussuunnitelma tarkistetaan opetussuunnitelmakauden vaihtuessa ja muutenkin tarpeen mukaan. Päivittämisestä on vastuussa ohjausvastaava, ja tutkinto-ohjelman henkilökunta tai OPS-työryhmä hyväksyy muutokset kokouksessaan. Muutokset yhteiseen dokumenttiin hyväksyy viime kädessä dekaani.

Liite 1

Huom! Tämä ohje ohjaussuunnitelman laatimisesta on julkaistu ohjausvastaavakoulutuksen yhteydessä syksyllä 2012 ja lisätty ohjausvastaavien intrayhteisöön 15.10.2012. Päivityksen on tehnyt yliopiston opintopsykologi Taija Tuominen.

Tässä koulutuksessa ohjaussuunnitelma ymmärretään prosessina, joka rakentuu sarjasta kysymyksiä, joihin osallistujat hakevat yhteistyössä omassa tutkinto-ohjelmassaan vastauksia. Työskentelyn tuloksena syntyvä asiakirja saatetaan myös yksikön johtajan hyväksyttäväksi. Tärkeimmällä sijalla on kuitenkin se prosessi, jossa ko. paperi syntyy. Ohjausvastaavan työn kohteena on erityisesti ohjaustyön virittäminen ja yhteisön ohjaustyön tukeminen omassa tutkinto-ohjelmassa.

KYSYMYKSIÄ OHJAUSSUUNNITELMAN RAKENTAMISEN TUEKSI

- Mitä opintojen ohjaus yliopistossa on? Mitä ohjauksella ymmärretään?
- Mitä ohjauksella tavoitellaan? Mitkä ovat ohjauksen kohteena olevat ydinprosessit?
- Mitä merkitsee / mistä näkee, että ohjaus tai sen kohteena olevat prosessit ovat onnistuneet?
- Millainen on ohjauksen työnjako, roolit ja vastuut (yliopisto-, yksikkö-, ja tutkinto-ohjelmataso toimijat)? (matriisi)
- Miten ohjataan? Millaisia yhteisiä käytänteitä tarvitaan?
- Miten ohjauksen toimivuutta seurataan, arvioidaan ja kehitetään?

Liite 2

HOPS-prosessin tavoitteet

Taija Tuominen 6.5.2014

Tampereen yliopiston tutkintosäännön mukaisesti jokainen opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS). Tämä dokumentti on työpaperi, jossa kuvataan HOPS-prosessin yleisiä tavoitteita Tampereen yliopistossa. Tavoitteet ovat opiskelijan tavoitteita, ne on kirjoitettu osaamisperustaisesti ja ne kattavat koko HOPS-prosessin.

Opiskelija osaa suunnitella opintojaan siten, että tutkinto on mahdollista suorittaa tavoiteajassa. **Opiskelija laatii toteuttamiskelpoisen henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), jonka lähtökohtina ovat opetussuunnitelma, tutkintorakenne ja opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet. Hän laatii opintosuunnitelman siten, että se tukee opintojen sujumista ja hyvinvointia.** Hän kuvaa suunnitelmassa tutkinnon suorittamiseksi tarvittavat opinnot, opintojen etenemisjärjestyksen ja aikataulun. Hän pystyy tekemään valinnan maisterin tutkinnon opintosuunnasta tai maisteriohjelmasta, ja osaa suunnitella kandidaatin tutkinnon opinnot siten, että hakeutuminen haluttuun opintosuuntaan on mahdollista ja sujuvaa. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että

- opiskelija tuntee tutkintonsa rakenteen siten että tietää mistä se koostuu, millaisia valintoja hän voi ja hänen kannattaa tehdä, miten osaaminen karttuu opintopolulla ja mihin vaiheeseen opintoja on hyvä sijoittaa esimerkiksi valinnaiset opinnot, yhteiset opinnot, ulkomaan vaihto-opiskelu ja työharjoittelu
- opiskelija tunnistaa aiemmin hankkimaansa tai opintojen aikana yliopistokoulutuksen ulkopuolella karttuvaa osaamistaan ja osaa tarvittaessa hakea sen hyväksilukemista tutkintoon
- opiskelija pohtii mm. tavoitteitaan, oppimistaan, opiskeluelämäntilannettaan ja työelämäsuuntautumistaan, sekä tekee opiskeluun liittyviä valintoja tämän reflektoinnin ohjaamana.

Opiskelija osaa toteuttaa opintosuunnitelmaansa tarkoituksenmukaisilla tavoilla, arvioida opintojensa etenemistä ja oman toimintansa vaikutusta siihen sekä muuttaa toimintaansa ja suunnitelmiaan tarvittaessa. Opiskelija päivittää HOPSiaan säännöllisesti ja tarpeen mukaan.

Opiskelija tunnistaa ja osaa kuvata oman osaamisensa ja akateemisen asiantuntijuutensa kehittymistä.

Dokumenttia kirjoitettaessa käytetty lähdemateriaali:

- *Tampereen yliopiston tutkintosääntö 22 §*
- *Opetusneuvoston linjaus 3.10.2011: Opintojen ohjaus Tampereen yliopistossa*
- *HE 12/2005: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yliopistolain muuttamisesta*

Lisäksi materiaalina on käytetty OPPAn ohjausverkoston kokoontumisen HOPS-työskentelyä 15.1.2014. Tavoitteita ovat kommentoineet ohjausvastaavat, opintopäälliköt, opetuksen kehittämispäällikkö Markku Ihonen ja opintokoordinaattori Maarit Moberg.

---

[i] <https://intra.uta.fi/portal/group/tietopankki/opetusneuvoston-linjaukset> > ”linjauksia 3”

[ii] Katso myös rehtorin päätös tutkinto-ohjelmien ohjausvastaavista ja ohjaussuunnitelmista Tampereen yliopistossa 6.3.2014: https://intra.uta.fi/portal/fi_FI/group/tietopankki/rehtorin-paatoksia#opetus_ja_opiskelu

[iii] <http://www.iso-9001-checklist.co.uk/iso-9001-training.htm>